

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj VIII.

V Ljubljani 12. maliga travna 1855.

List 13.

Nekaj iz slovenske cerkev. zgodovine.

Spisal P. Hieinger.

2. Kteri škofje so bili na slovenski zemlji v prvem času keršanstva?

Znano je, de so stari stanovavci slovenske zemlje že po apostolskih učencih, zlasti s. Marku, prvo oznanilo Kristusove zveličanske vere prejeli; verjetno je tudi, de so bili po apostelnih samih, zlasti s. Petru, v sveti veri poterjeni. (Glej Danico leta 1854 str. 111 in 114). Na to je vprašanje, kteri škofje de so potem Kristusovo vero v teh krajih razširjali in ohranovali. Ostanimo pri prvem času, ko so še Rimljani v deželah med Jadranskim morjem in Donavo gospodovali, in ko se je njih vladarstvo o napadu divjih narodov razrušilo; zakaj to je ravno posebna doba za cerkveno zgodovino slovenske zemlje. Tukaj so tedaj pomniti:

1.) Akvilejski škofje in patriarhi.

Akvilejska cerkev, kjer je sv. Marka oznanoval sv. evangeli, je bila duhovna mati za stanovavce večjiga dela slovenske zemlje. S. Hermagora ali Mohor, učenec sv. Marka, je bil ondi prvi škof; prejel je od sv. Petra pastirsko palico in skrivnost posvečenja; poravnal je vladarstvo svoje cerkve in postavil mašnike in levite. Po tem je v Terzaško mesto poslal mašnika in levita, in po družih mestih je ravno tako delal. V zadnje, ko je 20 let od njegoviga posvečenja preteklo, je bil pod oblastnikom Sebastam in cesarjem Neronam po raznih mukah s sv. Fortunatom, svojim nad diakonom, ob glavo djan, ter je Oglejsko cerkev s svojim mučenstvom ozaljšal. (Acta s. Hermagorae apud Bolland. XII. Jul.) S. Hermagora je bil škof postavljen krog l. 50, ter je častito smert prestal krog l. 70; nekteri hočejo sicer njegovo pastirstvo na poznejši čas djati od l. 70—90. Za njim je čez dolgo imenovan s. Hilari, po željah ljudstva v škofa posvečen; ko je prišlo od cesarja Numerijana povelje, de naj kristjani malikam darujejo, in je bil za Akvilejsko mesto oblastnik Beroni postavljen, je bil Hilari s Tacijanam diakonom vred vjet, in je prejel znamenje zmage pri mostu čez Sočo kot mučenec. (Stari Martirologi.) To se je zgodilo l. 284, po nekterih še morebiti popred med l. 193—203. Pozneje je pomniti Teodor, poseben vojskovavec za katoliško vero, podpisan na cerkvenim zboru v Arelatu l. 314, kjer so bili odcepljeni Donatisti obsojeni. V tem času je ponehalo silno preganjanje svete cerkve, v katerim je tudi Akvilejska cerkev mnogo častitljivih spoznovavcov štela. (Glej de Ru-beis Monum. eccl. Aquil. tom. I.)

Pa ko je cerkev od zunaj mir dosegla, jo je zadela od znotraj nova vojska s krivoverci, v kteri so ravno Akvilejski škofje si mnoge zasluge nabirali. Fortunacijan se je dobro poganjal za katoliško resnico v Sardiskim zboru l. 347 zoper Arijevo krivo vero; tudi se je dobro poganjal za s. Atanazja, verliga vojsaka za pravo vero, ga je še tudi pri sebi sprejel, pa ni bil tako stanovit v Milanskim zboru l. 355, in v Sirmijanskim l. 357. Pisal je kratko razlaganje sv. evangelija. Bolj krepko pa se je bojeval zoper zmote sv. Valerijan, in sicer v dveh rimskih zborih l. 371 in 382, še bolj pa v Akvilejskim zboru l. 381, kjer je bilo z njim in sv. Ambrožem Milanskim škofom, 32 družih škofov zbranih. O njegovim času je imela Akvilejska cerkev lepo množico pobožnih in učenih mašnikov in minihov, med kterimi se je tudi cerkveni učenik sv. Hieronim nekaj času mudil. Ravno o tem času in na Akvilejskim svetu je bila moč malikovavstva popolnoma pokončana, ko je cesar Teodozi vstajnika Maksima l. 388 pri Soči, in Evgenija pri Vipavi l. 395 zmagal. Ves pobožen in učen škof je spet sv. Kromaci od l. 389—407. On je sam pisal razlage od dela nove zaveze, in je tudi sv. Hieronima spodbudal v tolmačenje sv. pisma, kakor tega učenika predgovor pri Tobijevih bukvah uči. Tudi se je krepko vzdignil zoper Origenove zmote, ktere so nekteri razširjati se prederzovali; v Rimskim zboru l. 405 pa se je tudi serčno potegoval za sv. Janeza Krizostoma, kteriga je cesarica Justina po nedolžno preganjala. Ob času njegovim se je začelo veliko preselovanje narodov, ktero je ravno slovenske strani hudo zadevalo; že v l. 400 je kralj Alarik s svojimi Goti priderl, in kraje pri Jadranskim morji ropal in razdeval. Pozneje so se tudi Pelagjeve zmote v te strani pririnile; in Akvilejski škof Januari, spodbuden še po listih papeža Leona I., se je krivim naukam krepko ustavil krog l. 444. (Glej Acta Concil. in liste s. Hieronima in s. Leona; tudi de Ru-beis Monumenta.)

Pa Akvilejo in vso slovensko zemljo je še huji nadloga zadela; Atila, mogočni vojvoda divjih Hunov, tepen l. 451 v Gallii, je drugo leto 452 z novo močjo nad Italijo planil, je razun družih manjših mest Akvilejo po serčni brambi in dolgi obsedi vzel in vso razsul. Sv. škof Niceta si je potem prizadeval zleže tega razdjanja poravnati, prejel je za to stran tudi podučin list od papeža Leona I.; čas dolziga pastirstva od l. 454 do 485 mu ni bil brez sadu odmenjen, njegovih spisov se je poslednji čas še nekaj v Rimu našlo. (Ss. Nicetae et

Paulini ep. opera de Angelo Mai.) *) Pa l. 489 je priderl spet kralj Teodorik z izhodnimi Goti, in Akvilejski škof Marcellin se je mogel zavoljo stiske večkrat v bližnje mesto Grad umakniti; pišejo, de je bil l. 503 v Rimskim zboru, kjer je bil papež Simah zoper obrekovavce in nasprotnike nedolžen spoznan. Gotiško kraljestvo v severni Italiji je bilo l. 554 razdano, in greški cesarji so dobili ondi gospodstvo; pa l. 568 je prišel kralj Alboin z Longobardi, ter je posedel večji del Italije. Med tem časom so se tudi novi slovenski naseljniki poleg Mure, Drave, Save in v Primorji prikazali. O tej dobi je žalostna ločitev Akvilejske cerkev od rimske odcepila; škof ali patriarh Macedoni namreč l. 553 z mnogimi družimi škofi zahodne cerkve ni hotel sklepov Carjigraškiga II. cerkveniga zbora zastran nekterih krivoverskih spisov sprejeti, in ko so se drugi s papežem Pelagijem I. soedinili, je on z istrijskimi in beneškimi škofi ločen ostal. Kakor Macedoni se je deržal Pavlin I., ki je v posebnim zboru l. 557 svojo ločitev od rimske cerkve oznanil; pa je bil o napadu Longobardov primoran, s cerkvenimi zakladi v Grad bežati. Patriarh Elija je pastirski stol za stanovitno v Grad prenesel, in sicer s privoljenjem papeža Pelagja II., v zboru poddruženih škofov, ktere je l. 579 v Grad sklical, je vendar svojo ločitev od rimskiga stola zaterdil, in se ni hotel papeževimu prizadevanju nikakor vdati. Patriarh Sever se je l. 587 sicer spet v edinost rimske cerkve povernil, pa je kmalo spet odstopil; papež Gregor I. si je zastoj prizadeval ločitev poravnati. Po Severovi smerti l. 607 se je edini pastirski stol celo v dva razdelil, v Gradu in Akvileji sta bila patriarha. (Glej Ughelli Italia sacra. tom. V. in de Rubéis Monum. ecclesiae Aquil. tom. I.)

To so bili bolj sloveči višji pastirji Akvilejske cerkve v starim času. Akvilejska škofija je bila posebno namenjena za staro Venecijo in Istrijo, to je, za vso zemljo poleg severniga konca Jadranskega morja od Pada do Juliških planin; pa gorečnost prvih njenih pastirjev je segala tudi v Recijo in del Norika in Panonije poleg Save in Drave. Ko je toraj časoma v teh krajih več lastnih škofij ustanovljenih bilo, so se pastirji Akvilejske cerkve steli za nadškofe ali metropolitane ondašne; toraj je že v Akvilejskim zboru l. 381 med škofi sv. Valerijan prvi imenovan, desiravno je s. Ambrož vse posvetovanje vodil; drugod so pa Akvilejski pastirji sami bližnje škofove v zbor sklicovali. Takrat, namreč po vstavi več škofij, je pa Akvilejska škofija samo staro Karnijo obsegala, to je, sedanjo Goriško z Vipavo, in Furlanijo do Taljamenta. Ob času gotiškiga kraljestva so se Akvilejski višji pastirji začeli za patriarhe klicati, to ime je bilo od tod posneto, ker so Gotje svoje škofove patriarhe zvali.

Sledi kersanstva v zahodni Indii, preden jo je Kolomb iznajdel.

V zahodni Indii se nahaja mnogo, če si tudi temnih sledi silo davniga kersanstva, iz kterih se zamore soditi, de je tam pred nepomljivimi časi sv.

evangeli oznanovan bil. Duhoven Štefan Salazar tudi res pripoveduje, de je v zgodbah Mehike zapisano, de je bil neki mož bele barve od delec in iz neznane dežele prišel, je novo vero oznanoval, novo Božjo službo napravil, malikovavske službe razderl in de so ga bili Indijani končali, de so bili pa Mehikanci prelep hram na njegov grob postavili. Ravno tako je pisano v zgodbah Peru-anskiga kraljestva, de so Španjolci v Kuzko, glavnim deželnim sedeži, našli zlato podobo, moža namreč bele barve, od ktere so Indijani pričali, de je ta podoba bila pred mnogimi stoletji napravljena, kakor stare pripovedi vedó, in de kaže moža, kteri je ravno tako oblečen na prečudno vižo v njih zemljo prišel. Ni ga ladija sem prinesla, so pravili Indijanje, ker on je plajš pogernil čez vodo in je tako varno po vodi stopal, kakor po suhim. Ta mož nas je mnogo učil, kar se je pa scasama pozabilo, in je napovedoval, de, čeravno se bo ta njegov nauk pozabil, bodo pa zopet prišli beli možje, kakor on, iz tujih dežel, si bodo našo zemljo podvergli, in nas bodo enaciga nauka učili, kakor ga je on našim sprednikom naznanoval. Zavoljo tega so imeli Peru-ani to podobo v veliki časti, in so se ji uklanjali, ne manj kot domorodnim malikam. — Dalje se pripoveduje v Amerikanskim zgodopisu, de so prebivavci otoka Kozumela zraven svojih malikov tudi križu čast skazovali. V Chiapi imajo celo nekeke temne zapopadke od presvete Trojice, o večovečenji Sinu Božjiga, od vstajenja in vnebohoda Kristusoviga, desiravno so te skrivnosti z mnogimi povestmi skaljene. — Čudno je tudi, de se na visokim verhu, Metzillan-u, t. j. verh mesca, na Mehikanskim do današnjiga dne na eni strani vidi prestar križ, v skalo vdolben in z mnogimi belimi in višnjevimi kamnički umetno zlepsan, na drugi strani pa podoba mesca, tudi lepo izdelana. Imenovani duhoven Salazar spričuje, de je oboje večkrat vidil. Barve tega obraza so mende tako čverste in žive, kakor de bi bila podoba še le zdaj dodelana, desiravno so bile skoz dolgo versto toliko stoletij vsim vetrovam in viharjem izveržene. Pravi tudi, de so prebivavci teh krajev imeli navado, si okoli glave pri striženji las krono napraviti, kakor minihi. Francišk Gomora, spisovavec zahodno-indijskih dogodb pravi, de so Španjolci, prvi-krat na otok Akazamil bliz Lukate pridši, mnogo lesenih in kovanih križev na grobih našli, in mislili so takrat, ko so se Mavri Španjolskiga polastili, de se je mnogo prebivavcov, de bi sovražniku v roke ne peršii, morju nemilo zročilo, in de so bili morebiti z viharjem v ta kraj zanešeni. Tudi pisavec pripoveduje, de so Peruanci svoje malike z infulami in palicami v podobo škofov zaljšali. Mašnik Jožef Akosta, ki je dolge leta v zahodni Indii živel, pravi v petim zvezku svoje zgodovine, de so Peruanci tri postave (štatve) imeli in molili, prvo solnce očetovo, drugo solnce sinovo, tretjo solnce bratovo. Imeli so pa tudi podobo Tangatanga imenovano, ki so jo trojno v eni in eno v trojni imenovali. Tudi se pri njih najde nekako nasenčenje sv. Rešnjiga Telesa, pokore in spovedi (protestantam dobro v premislik), kerstne vode, svetiga zakona, odpustkov in drugih znamenj kersanstva, od česar imenovani duhoven mnogo znamenitniga in pomlživiga pripoveduje. Drugi pisavci od Indije pripovedujejo, de so ondotni narodi imeli znanje od vesoljniga potopa, de so verovali v neumerjočnost duše, v prihodnje plačilo dobrih in strahovanje hudobnih, de so molili in darovali za

*) V časnikih je večkrat pritožba, de slovenskih bukev ni mo-
goče povsod dobiti; meni se pa še bolj čudno zdi, de bukev,
ktere v Rimu izhajajo, ni od nikodar moč prejeti, že več ko
eno leto čakam na imenovane bukve, pa bukvarji na Dunaji
niso z Rimom v nobeni zvezi. Pis.

mertve, de so imeli v podobo samostanov stanovanja za moške in ženske, de so se postili, neke praznike praznovali, in sploh de so imeli vsakterih šeg, po nekoliko podobnih obredam katoliške cerkve. — Emanuel Nobrega pripoveduje v dopisu iz Brazilije od leta 1549, de se v tih krajih pripoveduje, de je sveti apostol Tomaž ondi bil, ki so ga po svojim Pai Zomo ali Pai Tomo imenovali. Enkrat, pravi povest, so bile na apostelnoviga tovarša pšice metane, ktere so se pa obrnile in strelca zadele. Tudi so kazali Braziljanci na neki skali stopinje in sledi svetiga Tomaža, kar je pisavec lista sam vidil. Enake reči pripovedujejo mnogi drugi misionarji poznejših časov, kar vse priča, de je v zahodni Indii nekda davno poprej že katoliško kersanstvo bilo, prejden jo je bil Kristof Kolomb znajdel. Več od tega se najde v delih Acosty-a in Tomaža Bozja „de signis Ecclesiae“. (Cyrill a Method.)

Dogodbica iz sedanje vojske.

Pretečeno jesen pride k Alaiškemu duhovniku pastirju vojašk podčastnik, in ga s teškim srcem tako nagovori: Častiti gospod, nisim v čislju od vas poznan biti, vender s polnim zaupanjem k vam pridem, in se na vašo dobroto terdno zanesem. Prošnjo imam do vas, na kateri je vsa moja prihodnost zastavljena. Podčastnik v tem kraji sim in od nekaj časa sem mi je zročena kompanijska kasa. Naš polk (regiment) je pa dobil povelje, se na Krimsko podati, in jest moram juter preštetev (rajtingo) razkazati. V moji zalogi pa manjka 10 tolarjev, ki sim jih ravno v kratkim nekemu prijatelju posodil; bil je v veliki sili in mi tudi zdaj ne more poverniti. Prišel sim tedaj k vam in vas prosim, mi toliko denara posoditi; kakor pošten vojsak vam svojo besedo zastavim, de bom denar povernil, berž ko bom premogel; varoval bom in si pri potrebnim pritergoval, in v šestih mescih zamorem že denar poslati. Duhoven mladiga prosivca pogleda, kateri je bil s svojo odkritoserčnostjo že njegovo serce pridobil. Častitljivi gospod, povzame podčastnik še bolj živo in milo, spolnite mi to prošnjo, odvernite od mene in moje deržine sramoto, pred vojno sodnijo postavljenimu biti, otmite mi kar je nad življenje, otmite mi poštenje. — Ljubi prijatelj, odgovori duhovni pastir, rad vam denar posodim, pomislite pa, de denar, kolikor ga nam duhovnam pri naših dohodkih ostaja, ni naš, ampak lastnina ubozih, in ako vam deset tolarjev dam, jih prav za prav unim odtergam, ki sveto pravico do njih imajo. Tega pač ne bote želeli, de bi ubožni moje občine zavoljo vaše nespremišljenosti silo terpeli. — Vojak vnovič in še bolj vživo zagotavlja, de želi denar le na posodo in ga bo berž ko moč povernil. Na to mu da duhoven denar in mu pri slovesu vse dobro za prihodnost voši. — Pet mescov je bilo že preteklo, in duhoven ni že veliko na to mislil; kar dobi neko jutro list iz Krimskiga in v njem popir za petdeset frankov. Podčastnika je bila namreč sreča došla, de se je na vojski slavno skazal, je bil po boji ob Almi častnik in potlej vitez častne legije zvoljen. Svoj živi dan bom vaš velik dolžnik, častitljivi gospod, pravi častnik v svojim listu; zakaj komu drugimu kakor vam se mi je zahvaliti za častne obrambnice in križ? Kaj bi bilo z menoj, ako bi vas tačas ne bil našel; povedal sim včeraj to dogodbo svojim tovaršem, in smo na vaše zdravje

terčili. — To kaže, kakor francoski list pravi, de v francoski vojski si vojska serčnost, pravičnost in poštenost roke podajajo.

Ogled po Slovenskim.

Iz Ljubljane. Nek duhoven Zagrebske viši škofije nam je po častitim gosp. Jož. Torbarji, vredniku Zagreb. kat. lista, petdeset goldinarjev poslal v odkupljenje zamurčika, ki naj se imenuje Francišek Serafski Podravec. Naj ljubi Bog dobrotniku stoterno poverne!

* Ludovika Blozija napeljevanje k pobožnimu življenju. — Ker je bilo že nekterikrat govorjenje od bukev za bolnike, zamoremo tudi te bukvice v misel vzeti, ki se pri gosp. Blazniku po 10 kr. vezane dobivajo. Ludovik Blozi v priserčnosti in pohlevnosti, ali kakor Nemec pravi, „Salbung“, blezo še Ludovika Granaškiga preko si. V imenovanih bukvicah je 31 bolj kratkih premišljevanj, ki so zlasti za bolnike, pa tudi za vsaciga človeka, sladko mazilo za ranjeno, kakor za nedolžno dušo. Sam sim se večkrat prepričal, kako dobro je delo bolniku, ko je slišal voljne besede pobožniga pisavca, p. od zaupanja v Boga; od milosti Božje brez konca; od čiščenja duše z zaupanjem v Jezusovo terpljenje; od serčnosti v skušnjavah; kako naj človek v terpljenji le pri Bogu pomoči išče; de naj ne zbira križev; od sladkosti Božje gnade; od sreče tistih ki Boga ljubijo; od čiščenja serca s kratkimi molitvicami; od zaničevanja vsiga časniga in zdihovalja po večnim; de se ni treba bati umreti; de ne obupati, če je človek tudi velik grešnik i. t. d.

Razgled po kersanskim svetu.

Iz Rima. 15. sušca so bili vsi duhovni pastirji in postni pridgarji pred s. Očeta poklicani po blagoslov in potrebne opomine. Do 100 se jih je verglo na kolena in njih Svetost so molili nad njimi apostolski blagoslov. Po tem vstanejo in naslednik sv. Petra spregovori v laškem jeziku: „Oznanovanje besede Božje je imenitna dolžnost sv. Cerkve, ki so jo spolnovali apostelni in za njimi vse stoletja. Kjer se ta dolžnost zamudi, se greši. — Kaj pa — ako po tolikih neštevilnih pridigah vender ni zadosti zaželjeniga sadu? Mašnik ima neozdravljivih bolnikov, kakor zdravnik. Kakor pa zdravniki tudi k takim bolnikom, kjer je komaj že kaj upati, še zmiram hodijo in jih zdravijo, tako tudi mašnika ne sme nobena nepoboljšljivost nekakih okoljain in ran ostrašiti, de bi svojiga poklica no spolnoval. Ako si mašnik od svoje strani vse prizadene, karkoli je mogoče, in je vender vse trud brez sadu, se mu saj samiga za se ni kaj bati; zaterjenec in terdovratnež se po tem zgoli in edino iz svojiga lastniga zadolženja pogubi. Nerodovitnost pridige zamore pa tudi v pridigarji svoj vzrok imeti, v njegovi mlačnosti, v njegovi merzloti, v njegovi vnmarnosti, v njegovim pomankanju ponižnosti itd. Moj veliki sprednik, sv. Gregor, uni tako sveti in zraven tega tako ponižni mož, piše: „Sv. Pavl bo s spreobrnjenimi nejeverniki pred sodnji stol stopil, sv. Peter z Judejo, sv. Janez s sprednjo Azijo, sv. Andrej z Ahajo . . . ; s čem se bom pa jest pred sodnikom prikazal? S praznimi rokami? Morebiti še z zadolženjem obložen?“. To reč, moji ljubeznjivi, moramo še veliko bolj mi sebe poprašati. Jest poprašam sebe; vsak zmed vas poprašaj samiga sebe. Potem se bote od svoje strani toliko varniši zadolženja obvarovali. Ako je pa pridigar s pravim duham napolnjen; naj pridiga zlasti od tega, kar je pred drugim nar bolj po-

treba. Take p. vém kraj — nočem ga imenovati — kjer se občina za sveto mašo ob delavnikih čisto nič ne zméni. Kolika napaka! Kakšni so to kristjanje, ki so vneómarni do visokosvete daritve in brez žeje za studenec vseh gnad! Pridiga naj se povzdiguje zoper tolikanj svarljivo in škodljivo lenobo! Vem kraj, ne tukaj, ne v naši okolišini, ki se je tole primerilo: Mlad človek je slišal spokorno pridigo in je bil pretresen. De bi pa spodbudljeje k spreobrnjenju zuterl, je tekel v svoje stanovanje, in je začel svojo dušo z branjem nečedniga romana (gerdih bukev) pastí. Pridiga naj se povzdiguje zoper vsako mnogotero nakanjeno zaduševanje vesti! Hočem li še dalje dogodke pripovedovati, ki so znamenje časa? Pa sej so vam samim pregrehe življenja in nadloge sedanjiga časa bolj znane, kakor meni; vi ste z ljudstvom v prostejši in bolj ravni obhoji; vi kakor spovedniki gledate v znotranjo dušo. Sedanji čas se z grehi kalí, pa ga tudi Božje šibe obiskujejo. Nerodovitnost na polji, lakota, bolezni vidimo vse okrog; vojskine stiske so se začele, in Bog vé, kdaj se bodo nehale. Pridigajte, pridigajte od sedanjih stisk, de jih vsi s pravim duham na-se vzamejo in nosijo, in de si vsi prizadevajo, z opuščenjem greha, in z gorečo molitvijo ojstrost strahovanja mečiti. De bodo pa vaše besede in vaši trudi za bližnjiga in za vaše lastne duše, kolikor je koli mogoče, rodovitne, vzdignem svojo molitev k nebesam in vam podelim vnovič svoj blagoslov“.

Francosko poslanstvo je v Carjigradu dobilo privoljenje, v Trapezuntu, Metelinu, Mersini in Bringasi katoliške cerkve zidati.

V Veliki Britaniji se je minulo leto dvanajst protestantskih duhovnov v katoliško cerkev vernilo, med njimi dva učenika na Oksfordskim, eden na Kembriskim vseučilišu, tretji pa imenitniga rodú. Zraven teh je še 34 svetovnih v katoliško cerkev prestopilo, med njimi 3 plemenitniki.

Angleško. Sv. Oče so namenili, kardinalu vikšimu škofu Wisemanu pomočnika (koadjutorja) s pravico nasledstva dati, ker ta vikšni pastir so tako bolechni, de ne morejo dolžnost svoje imenitne službe brez podpore opravljati.

Iz Carjigrada. Franciskanskemu misionu na Turškim se vesela prihodnost odpéra. O. J. Paskalič je kupil v Carjigradu velikansko poslopje za več tavitent piastrov, katero ne bo le kar prebivanje za mnoge, temuč sploh pribežališče za nadložno človeštvo. Od svojiga vikšiga vprašan, kako si upa toliko poslopje brez denara kupovati, je rekel: „Gospod, v čigar čast sim hišo kupil, bo že poskerbel“. Vzdigne se in pride na Dunaj, kjer je od cesarja samiga dobil velik dar 30.000 gold., zraven tega pa tudi privoljenje, de sme po vsim cesarstvu za imenovani samostan pomočkov zbirati. Po Avstrijskim, Nemškim in Francoskim je toliko pomoči dobil, de je zamogel poslopje plačati. Tudi se bo v tem poglavitnim mestu turškiga cesarstva neki več katoliških cerkev zidalo, in upati je, de se bo s trudam mnogo-zasluznih sinov sv. Franciška katoliška vera čezdalje bolj razširjala, zlasti ker že od davnih časov sv. Cerkev na Turškim ni imela toliko prostosti, kolikor zdaj.

V južnoizhodni in vsoški Aziji, zlasti v Koreji, Kini in zadnji Indii dela zdaj 37 škofov za spreobrnjenje nejevernikov. Skorej vsaka škofija ima svoje semenišče za odgojo domačih duhovnov, katero so pa v Kini le še v slabim stanu, toliko veselí se pa v Tongkingu (v zadnji Indii) razcvetajo. V zahodnim Tongkingu je bilo že pred 2 letama 67 domačih duhovnov in do 60 bogoslovcev, in 240 latinških učencov v 5 gojiših. Ta mision imajo že od nekdaš španjolski Dominikani, ki so zgodej skerbili domorodnih duhovnov odrediti, torej je še dandanašnji med 15 milijoni Amancov več kristjanov (nad 600.000), kot med 300 milijoni Kinezov, desiravno preganjanje do današnjiga dne nič manjši ni bilo.

Iz Nankinga v Aziji daje kat. škof naznanilo od občanske vojske na Kitajskim, in pravi, de uporniki vedno premagujejo cesarske, in jih veliko ranijo, za katere so pa nobedin ne zmeni, kakor le sami kristjani, kateri jih na bojiših pobirajo in v klosterske bolnišnice spravljajo, čimur uporniki niso nasproti. Kitajci, viditi toliko gorečnost katoliških duhovnov do ranjenih in umirajočih, prosijo hrepentljivo za sveti kerat; in keršenih je že mnogo ranjenih častnikov (oficirjev) in med njimi tudi en mandarin (minister), kateri, nešen v kloster, je presunljivo klical: „Otmite me, jest hočem biti kristjan“. Cesar pa se neki mašuje za svoje otepenja in je ukazal križ iz cerkve misionarjev vreči, in je namenil, kristjane preganjati, k čimur je mende že lastnoročno povelje dal.

Zvezdice za šolo.

Učenik Eckerler v novim Ulmu je napravil posebno družbo med katoliško šolsko mladostjo zoper terpinčenjo žival, pri kateri mora slehern učenec vsak mesec spisano prinesti, koliko in kaj je v namen družbe ta čas storil, in po tem bo pohvaljen ali pa posvarjen, kakor je zaluzil.

Prijetno opravilo za učence ljudskih šol, in ne brez prida, bi bilo, ako bi se jim dajalo popisovati p., včasí imena vseh lesov, kolikor jih poznajo; drugikrat tie, žival, cvetic, vasi, njiv, hribov, vodá, studencov itd. okrog po svojim kraji, kolikor jim je znano. Potem pa tudi čednost, dobrih, lepih del, ki so slavno pred ljudmi, zaslužljive pred Bogom itd.

Srednjo - afrikanško.

V začetku rožnika bo namestni Hartumski poročnik gosp. Dr. Heuglin, peljal novo misionško odpravo, 6 duhovnov in nekaj rokodelcev, v srednjo Afriko. Dva duhovna sta Parca, drugi so vsi Tirolci.

Kodi kaj.

V Atenah so spazili, de silna kolera v podzimo lanskiga leta je narveč ljudi napadala, kateri so nar spodej precej pri zemlji stanovali; v gornjim nastropju jih je neki le malo zbolelo, v naj gornjim pa mende nobeden ne: iz tega so sodili, de kužljivost iz zemlje izhaja, in toliko več moči zgubi, kolikor višej od zemlje vstaja. Tudi dušna kolera nar več tistih pobere, kateri se nizko pri zemlji plazijo, ter nočejo svoje mesenosti pod pokoršino duha povzdigniti. Tisti pa, kateri telo duhu, in duha Bogu podveržejo, so v tretjim nastropju in dušna kolera jih ne bo lahko kdej dosegla.

Mili darovi.

Za afrikanški mision.

Za odkupljenje ubozih sužnih otročičev: Mica, Marjeta in Miha Gasperlin 1 gold.